

PRIMORSKI LIST.

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski List“ izhaja 5 in 20 dan vsakega meseca;
ako je ta dan praznik, izide dan poprej.
Velja za celo leto 1 gld., za pol leta 50 novč.

Uredništvo in upravnništvo mu je v Trstu,
Via Fabbri št. 7. — Nefrank. pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo. — Cena za inserate po pogodbi.

Tečaj I.

V TRSTU, dné 5. decembra 1893.

Št. 23.

Česa nam manjka v državnem zboru?

Gregr in Plener sta v državnem zboru poglavitna zastopnika liberalnih načel. Prvi vodja mladočeške stranke; drugi do sedaj načelnik liberalne nemške stranke, sedaj pa finančni minister, vendar pa je ostal v njegovej stranki njegov duh, ki jo vlada. Ta dva moža sta si tako dobra prijatelja, da se videti ne moreta. Do zdaj sta se vojskovala za dve poglavitni misli: za liberalizem brez vere in za narodnost brez vere. V prvi točki sta enih misli, kar sta nam že tolikokrat povedala; v drugi tudi, samo da je Plener Nemeč, Gregr pa Čeh. Po krvi in jeziku sta si torej navskriž, da se grdo gledata doma v deželnem zboru in na Dunaju v državnem zboru. Gregr, ki ima več srca in krvi, je sicer že ponujal roko Plenerju iz ljubezni do liberalizma proti skupnemu sovražniku, proti katoliški cerkvi. Toda hladnokrvni Plener je take ponudbe odklonil, češ: „Mogočnim Nemcem ni treba Čehov!“

Slovenski poslanci niso mogli ni s Plenerjem, ni z Gregrom. Ko je razpala stara desnica v državnem zboru, je Taaffe pregovoril slovanske poslance, da so glasovali za vlado s Plenerjem vred. Mislili so pa vedno, da glasuje Plener z njimi in ne oni s Plenerjem. Zdaj je pa Plener minister, zdaj bi bilo treba zanj glasovati. Grof Hohenwart je svetoval našim poslancem naj se ne prenačljijo. Zgodilo se je, kar se je moralo, doseglo se je, kar se je moglo. Levica je premogočna, Plenerja ni bilo mogoče izključiti. Vendar se bo dalo še kaj doseči za Slovence. Te besede so poslanci molče sprejeli v klubovi seji. Drugi dan je vlada predložila program, v kojem ne obeta nam nič dobrega. Hitro so se izrekli proti vladi Čehi (mladi in stari), Hrvatje in drugi. Isti dan so se zbrali na posvetovanje slovenski poslanci. Večina je želela še potrpljenja, poslanec Ferjančič je pa naravnost izrekel, da izstopi iz Hohenwartovega kluba. Z njim so še izstopili: Gregorec, A. Coronini, Gregorčič, Kušar, Nabergoj; potem pa še Dalmatinci: Klaić, Šupuk, Bulat, Borčič. Ta deseterica se je zedinila v posebno skupino pod imenom: jugoslovanski klub, čegar predsednik je dr. Klaić, podpredsednik pa dr. Ferjančič. Drugi so ostali v starem tako imenovanem konservativnem klubu, kojemu je na čelu grof Hohenwart.

Mi smo si postavili že od začetka načelo: v političnih vprašanjih vsakemu svobodo, kjer ne gre za večna načela. Ta pot edina nas pripelje

do miru in sprave in do zložnosti o poglavitnih koristih krščanskih narodov. Za to pa ne obsojamo v tem vprašanju nobene stranke. Povedati hočemo le: 1. Kaj je napotilo imenovane poslance, da so izstopili iz starega kluba? 2. Kaj je druge vstavilo? 3. Česa mi želimo?

1. Poslanci, ki so izstopili iz Hohenwartovega kluba so rekli: Od te vlade ni nič dobrega upati. Čakali smo že dolgo, dočakali smo, da je postal Plener minister. V ministerstvu ni nobenega Čeha, nobenega Slovence, nobenega odločnega katoličana. Nadalje so dobro vedeli, da naši listi „Narod“, „Edinost“, „Slovanski Svet“, „Sloga“, „Kat. Dalmacija“, „Narodni Listi“ že dolgo silijo poslance v opozicijo tako, da so nekateri izgubili že vse zaupanje volilcev, n. pr. dr. Klaić, Ferjančič, Nabergoj. S tem so vsaj nekoliko zadostili javnemu mnenju svojih krogov, če tudi ne pojdejo v opozicijo. To se bo videlo že pri prihodnjih volitvah. Tudi ime „jugoslovanski klub“ bo potrdilo zaupanje volilcev. Seveda je ta klub le bolj po osobah jugoslovanski. Glede vere ne bo ne gorek, ne mrzel. Ali pojdejo v narodnih vprašanjih z Gregrom, ne vemo še. Na vsaki način so se odrekli zloglasnim „mrvicam“. Vspehov na Dunaju ne bodo imeli in si jih tudi ne obetajo. !

2. Zakaj so pa drugi ostali v Hohenwartovem klubu? Rekli so: „Ako propade ta klub, ima liberalna levica vso oblast v rokah. Nje število je visoko 110. Poljaki se bodo oklenili levice, ker se ne bodo mogli več zanašati na druge skupine. Z Mladočehi pa Poljaki ne gredo, rajše s Plenerjem ko z Gregrom. Izven Hohenwartovega kluba bodo Slovenci skoraj ničla (14 glasov) v državnem zboru. Ko Hohenwarta ne bo, bo Plener sam gospodar. Za Slovence, ki imamo sicer v domovini mnogo glasnih politikov, ali na Dunaju malo zares vplivnih mož, je velika škoda izgubiti Hohenwarta. Tudi imamo mi maloštevilni Slovenci toliko sovražnikov, da nam ne kaže napovedavati vojsko vladi. Z Mladočehi mi ne moremo, ker nimamo moči in ker je njih politika jalova. Oni govorijo in delajo, kakor bi Avstrije več ne bilo in menijo, da se upajo Nemce premagati. To je pa dolga pot do vspehov in kdo ve, komu bo na zadnje sreča mila? Naša, slovenska vojska je premajhna za tako nevarne boje. Za zdaj ostanemo pri starem klubu iz ljubezni do slovenskih koristi.“

3. Česa pa mi želimo im z nami gotovo vsi pravi katoličani? Da bodi kmalu te komedije konec. Ali ni to vedno govoričenje, glasovanje, druženje, razdruževanje brez načel in brez pravega namena prava komedija? Dozdajne politike rezultat je: Avstrija ostani liberalna in naj se zdaj nikedo niti ne dotakne načelnih vprašanj proti liberalizmu. Ali bati se je še več. Leta 1867. in 1873. so skovali nemški liberalci volilno postavo, premeteno naperjeno proti katoličanom in proti Slovanom. Zdaj so spoznali, da one postave ne morejo več vzdržati, za to mislijo zdaj novo skovati. In kaka bo nova volilna postava? Taka, da prinese gorje Slovanom in da zapreči morda zopet za 30 let na-

predek krščanske politike. — Po takih uspehih nimamo več zaupanja v zdajne stranke naj jim bo ime kakeršno koli. Ime je dim. Mi si želimo nove skupine, v katero se zedinijo vsi zares katoliško misleči možje. Mi želimo, da se osnuje tudi pri nas katoliški centrum, ne aristokratični centrum, ampak ljudski centrum, narodom pravičen, goreč za načela krščanske politike. Ali je zdaj v državnem zboru mož, ki bi to delo dovršil, ne vemo, ali katoliški poslanci naj porabijo čas do prihodnjih volitev in naj se domenijo o novi skupini, da ne bodo stopili brez programa pred nevoljne volilce. Naj se nam to upanje kmalu izpolni!

Sv. Oče Leo XIII.

Leonova politika in — politika liberalne piemonteške vlade.

Za svojega državnega tajnika izvolil si je Leon XIII. kardinala Aleksandra Franchi-ja, moža razumnega in odločnega, ter spretnega politika. Ali žal — da ga je prezgodnja smrt pobrala že 31. julija istega leta (1878). Na njegovo mesto je stopil kardinal Lavrencij Nina, mož velikih izkušenj.

Da bi pa Leon XIII. že hitro od začetka ne pustil nobene nejasnosti o Svojem političnem mišljenju in prepričanju, tem bolj, ker so ga liberalci proglasili za liberalnega papeža, pojasnil je novemu državnemu tajniku v obširnem pismu svoje politične nazore in svoje politične namene.

V pismu govori papež najprej na sploh ter pravi, da je treba delati na to, da se oživijo v narodih čeznaravne, pa tudi naravne resnice, katere izpodjeda breznačelni liberalizem. Te besede veljajo tudi slovenskemu narodu! Tudi naša prva naloga in prva politika bodi: oživljati in krepiti v ljudstvu, bodisi v izobraženih, bodisi v nizkih krogih, čeznaravne, pa tudi naravne resnice. Saj vsak razumnik temu lahko pritrdi, da izvira ves naš domači prepir iz tega, ker je izginila izmed ljudi resnica in so ljudje oslepljeni z liberalnimi frazami. Dokler je med narodi vladala sv. Cerkev, ki je

nositeljica resnice in pravice, bil je — pravi Leon XIII. — mir in cveto je blagostanje in zadovoljnost; ko so se pa narodje izneverili sv. Cerkvi, začelo je vreti po vseh krajih. Povrnejo naj se narodje k resnici sv. Cerkve, in zavladal bo zopet mir, ker sv. Cerkev ima vedno isto moč, kakor nekdaj.

Zatem opozarja papež Svojega novega državnega tajnika na Nemčijo in na veliko preganjanje nemških katoličanov se strani nemške vlade. Takrat se je namreč bil na Nemškem z največjo silo boj za prosveto (kulturo). Papež daje v pismu trdno upanje, da bodo katoličani zmagali, ker je tudi sam nemški cesar (Viljem I.) uvažal besede, katere mu je pisal o priliki izvolitve v rimskega papeža: „da bi se povrnil mir in pokoj vesti velikemu delu Vaših podložnikov (katoličanov)“.

Dalje hoče papež, naj bi novi državni tajnik obračal posebno pozornost tudi na pomenljive odnose in velevažne dogodke v Orijentu (na vshodu). Papež upa boljše bodočnost.

Pred vsem pa opozarja papež na reznosno stanje sv. katoliške Cerkve in njenega glavarja v Italiji in posebno v Rimu. Leon XIII. obnavlja pritožbo Pija IX. z dne 2. marcija 1877. Zatiirajo se sv. redovi; zatiirajo se škofje in njih škofovska oblast; zatiirajo se duhovniki in silijo v vojsko, dasi je pomanjkanje dušnih pastirjev; zatiirajo se cerkvene

LISTEK.

Bratovski grob.

Že večkrat sem hodil mimo one groblje kamenja doli pod vasjo in čudno se mi je zdelo, kaj bi imela pomenjati. Nekoč pa sem ravno tam blizu srečal starega Lukca in ga vprašam, kdo je nametal toliko kamenja na kup. On pa mi jame praviti, se ve da lepšimi besedami, kakor jaz tu pišem, ker njegovega pripovedovanja si nisem mogel vsega tako lepo zapomniti.

„Kraju, kjer hodiva“, govoril je Lukec, „pravijo Bratovski grob; ko sem bil pa jaz še mlad, djali smo mu Podmol. Zakaj pa sedaj tako govore, povedati ti hočem, le poslušaj!“

„Pred mnogimi leti je bilo, jaz sem bil takrat v dvanajstem letu, ravno nauk sem dostal tistikrat.

V vasi je bilo cerkveno žegnanje in kakor je že nespametna navada, popoldne tudi ples. Mladina se je shajala iz vseh krajev ter plesala, kar se jej niso pete obrusile. Starim ljudem se je zdelo tako rajanje nespametno, svarili so mladino; pa je bilo zastonj, saj več: mladost je norost“.

„Na plesišču bila sta tudi dva brata, iz zadnje hiše tam doli konec vasi, zala mladeniča sta bila, ali razgledala sta se oba v eno in isto dekle. Vsak izmej njiju jo je hotel imeti na plesu. Ona se je delala prijazno obema, plesala je z enim kakor z drugim, ali vendar sta se brata drug na drugega togotila. Bilo je ravno sredi plesa, nihče bi ne bil slutil ničesar slabega, ali zgodilo se je vendar. — Starejši brat, videvši, da mu je mlajši prevzel plesko, se raztogoti na svojega brata in kuha jezo v svojem srcu. Sam ne vem, ljudje so pravili, da je bil togote ves zelen skočil v sredo med plesalce, zavihtel nož, ter ga zasadil lastnemu bratu v srce. Mlajši brat se je takoj zgrudil in obležal mrtev. Morilec pa, ko je videl brata v krvi, je zbežal od

dobrodelne ustanove za uboge, sirote, bolne itd.; v Rimu se katoličanom jemljejo pravice — inovercem pa se daje svoboda; kralj sam si prisvaja patronat v mnogih škofijah, dasi mu kot sovražniku sv. Cerkve nikakor ne tiče itd. itd. Papež opozarja posebno na Rim, katerega hoče vlada razkristjaniti in kjer ne ostaje drugega nego skrbeti na svoje stroške za dobro krščansko vzgojo mladine.

V tem smislu je pisano pismo Leona XIII. z dne 9. avg. 1878. državnemu tajniku. Vidi se, da ni imel papež drugega pred očmi, kakor blagor in svobodo sv. Cerkve

Kaj so pa začeli liberalci?

Liberalci so zavohali, zlasti iz okrožnice: „Inscrutabili“ in iz omenjenega pisma novemu državnemu tajniku, v Leonu XIII. svojega najnevarnejšega sovražnika, ki bi jim znal vse štrene zmešati. Bali so se, da bi se papežu ne posrečilo pridobiti druge velevlasti za se. Zato so znova začeli vganjati proti papežu svoje liberalne burke.

Liberalci se v vseh državah kažejo posebne mojstre pri oskrbovanju denarja bodisi državnega, bodisi cerkvenega. Tako je tudi laškim vladnim liberalcem zadišal cerkven denar, ki je rabil za šolo in za sv. misijone. Ta denar so kot maščevanje proti novemu papežu zdaj brž pograbili in potrosili v svoje svrhe.

Da bi vpognili voljo rimskega papeža, ter podvrgli si sv. Cerkev na milost in nemilost, začeli so preganjati škofe in duhovščino, ter izganjati redovnike in redovnice. Branili so škofom izpolnjevati svoje pastirske dolžnosti, ter jih svojevoljno odstavljali.

Istega leta in sicer 30. maja je bilo ravno sto let, od kar je umrl veliki patron francoske zemlje,

zvesti služabnik hudobnega duha — Voltair, ki je pisal največje nesramnosti o Kristusa in o sv. Cerkvi, ki je bil poln sovraštva do cerkvenega osebja, vdan vsem podlim strastem in posebno meseni poželjivosti. Lahki niso hoteli zaostati za Francozi. Napravili so v Rimu slovesnost v proslavo Voltairjevo. Vlada in njej na čelu garibaldinec Depretis (ministerski predsednik od l. 1876) so na vse načine podpirali take pojave, ki so bili papežu nasprotni. Z Voltairjevimi besedami: „écrasez l'infâme“ dajali so duška svojim divjim željam, vničiti sv. Cerkev, izgnati rimskega glavarja in vse cerkveno osebje. Vsi, ki so imeli kaj razuma in poštenja, so se s studom odvrnili od nesramnega počenjanja pijemontežkih lažiliberalcev. Razne rimske korporacije so dohajale k papežu izražati svojo nevoljo in protest proti tem liberalnim burkam.

Da bi izpodmaknili tla sv. kat. Cerkvi, uzeli so jej iz rok ljudske šole, ter izgnali iz njih veroučitelje in ves krščanski nauk. Ime Jezus, Marija in druga sv. imena nimajo se več slišati v novih razsvitljenih pijemontežkih šolah. Da je tudi v drugih viših šolah, posebno po univerzah zavladal brezverski duh, ni treba praviti. Med tem pa, ko je vlada zatirala katoliško šolstvo, dajala je inovercem polno prostost ustanovljati šole, ter učiti po svoje krščanski nauk. Tudi je vlada, kjer je le mogla, pospeševala vstop katoliških otrok v nekatoliške šole.

Taka je bila že prve mesece vladanja Leona XIII. pijemontežka politika: Smrt sv. Cerkvi, smrt papežtvu, smrt duhovščini, smrt sv. čednostim in krščanskemu življenju; država bodi brez Boga, šole brezverske itd. Vse karkoli je liberalizem rodil brezmiselnega, zlobnega in goljufnega, nesramnega in podlega, vse je tudi piemontežka vlada poskusila.

Cerkev in šola.

Slavnost v goriškem osrednjem semenišču.

Na praznik sv. Cecilije dne 22. t. m. je zborovalo v goriški bogoslovniški akademično društvo za ustanovitev katoliškega vseučilišča. Pri tem je sodelovalo muzikalno društvo „Carolina“ in tamburaški zbor. Namerjavala se je čisto domača zabava in

se torej ni vabilo drugih gostov kot čč. duhovščino iz mesta. Toda prijazen slučaj je nanesel, da je prišel isti dan v Gorico Njega prezvizenost škof tržaško-koperski monsignor J. N. Glavina, kateri je drage volje s prevzvišenim metropolitom počastil zborovanje.

ljudi. Pritekel je domov in neprenehoma upil: „Kajn, Kajn, brata sem umoril, brata sem zaklal“. Na steni je visela puška, snel jo je in izginil. V malo trenutkih pa se je slišal doli Podmolom puškin strel, in ko so ljudje prihiteli pogledat, našli so starejšega brata mrtvega; zadel si je sam smrtni strel v prsa.

Tako sta končala na plesu dva najgorša mladenci iz vasi. Ljudem so šli lasje po konci, stari so majali z glavami, mladi so se tresli strahu pred tako groznim činom. Ples je hitro ponehal; vse se je razšlo kakor se razkladi dim na vse kraje; vse je bilo žalostno po našej vasi.

Drugi dan so se zbrali ljudje tam doli Podmolom, prenesli so še na plesišču ležečega mlajšega brata k starejšemu, morilecu; ter ju oba skupaj pokopali. Grob so zametali s kamenjem, ki je bilo ondi blizu, in postavili s to grobljo spomenik, ki naj bi poznim rodovom pričal o grozovitem dejanju. Pastirjem, ki smo pasli Podmolom, ta žalostna prigodba ni šla nikoli iz spomina, kaj radi smo se ogibali tega kraja. Počasi pa se pozablja tudi to; prišel bo

drug rod, ki bo komaj še znal za ta kraj, pa saj je boljše, da nezna. Za mladino pa je ta izgled svarilen in za dolgo časa je ples na dan cerkvenega blagoslovljenja prenehal. Dandanes pa je zopet vse po starem, človek kaj hitro pozabi kar je bilo, drži se le sedanjega in skuša zadovoljevati le svoje srce, ki dostikrat hoče in izvoli le slabo. Dobri in pošteni stariši pa svoje sinove in hčere še dandanes radi opominjajo na Bratovski grob in jih svare pred plesom, pa saj več, mladini ne pomaga dosti svarilen izgled, kakor ovca hiti v svojo pogubo, ne vprašajoč se, koliko ima škode na duši in telesu“.

Tako mi je pravil pošteni starec Lukec. Zvesto sem ga poslušal in tu zapisal v glavnih potezah njegovo povest.

Lukec je sedaj tudi že legel v grob; od svojega truda počiva tam na pokopališču; spominam se ga rad, posebno pa kadar me pot pripelje mimo Bratovskega groba; takrat mi stopi živo pred oči oni dogodek s plesišču in starec, ki mi ga je povedal.

Po vsporedu je najprej pozdravil sl. občinstvo č. g. Fr. Knavs, rekoč, da se je odbor potrudil združiti utile dulci. Na to je tajnik č. g. A. Klun prečital lepo sestavljeno poročilo o razvoju društva v dveh letih obstanka. Po tem pa je zasviral v prvič letos domači orkester odlomek iz Smetanove op.: „Prodana nevesta“. Pri tej točki in pri naslednjih dveh, ki so se jako fino svirale, je občinstvo s toliko večjim veseljem pozdravljalo svirajoče gospode, ker nismo mislili, da spravi „Carolina“ tudi letos orkester na noge. Vivat sequens! Ravno tako simpatično se je sprejel tamburaški zbor: „V boj“ iz opere „Zrinjski“.

Slavnosti govor v slovenskem jeziku je imel č. g. Fr. Knavs, ki je razvijal vodilno misel: da je brezversko šolstvo krivo, da nimamo katoliških lajkov delujočih v javnem življenju. Zato pa je šolsko vprašanje prvo kulturno vprašanje pri vseh narodih. To zavest goji v bogoslovnici akademično društvo.

V lepi italijanščini in z iskrenim navdušenjem je č. g. J. Bronzin dokazaval, da je krščanstvo upanje in čast človeštva, odpad od krščanstva pa privede narode v ponižanje in barbarstvo.

Tudi pesni I. Vilharjeva „Naša Zvezda“ in 2. Sinico „La scoperta dell' America“ so se peli točno in mogočno (okolu 40 pevcev). V prvi je nastopil prijatelj naše bogoslovnice znani tenorist č. g. A. Cink (predsednik „Caroline“). Častitamo tudi g. pevovodju, ki je v prvič nastopil in pokazal svojo spretnost.

Najbolj je pa zadel odbor željo gg. bogoslovcev in sl. občinstva, da je naprosil preč. g. dr. Mahniča kratkega nagovora ob koncu slavlja. Če prav obložen z delom, se blagi gospod ni branil, videč iskreno željo bogoslovcev. Govoril pa je prepričevalno in navdušeno o važnosti znanstvenih načel v življenju narodov in o svobodi znanosti, ki je zdaj podržavljena. Spodbujal je gg. bogoslovce, naj se ne dadó motiti od nikakoršnih praznih ugovorov. Posebno je govornik pobijal krive sodbe o nas, da ne ljubimo naroda in da nismo zvesti Avstriji. Kdor čita razprave dr. Mahniča v „Folium“ in v „Rimskem Katoliku“, ni slišal nič novega, ali vendar je živa beseda govornikova tako prevladala občinstvo, da mu je ob koncu demonstrativno ploskalo, dokler se je skromni gospod še enkrat zahvalil občinstvu.

Na to je pa Njega prevzvišenost knez-nadžkof izrazil svoje veselje, da je mej bogoslovci cerkven duh, kar je spoznal iz navdušenja s kojim so sprejeli lepe besede dr. Mahniča. Izrekel je svojo srčno željo, naj bi bogoslovci v tem duhu napredovali in vstrajali, ker naša naloga je v teh zlobnih časih hrabro braniti cerkvene pravice. Bog ohrani in očvrsti v katoliški mladini sv. navdušenje za katoliško cerkev.

Prevzvišeni gost monsignor J. N. Glavina je še dostavil: Nauki gospoda profesorja naj Vam bodo vodilo v bogoslovnici in v javnem življenju.

Vse občinstvo je z velikim veseljem in spoštovanjem sprejelo besede prevzvišenih nadpastirjev. —

Misijon v Libušnjah.

Sv. Misijon se je vršil od 5. do 12. t. m. Vodili so to sv. opravilo trije misijonarji-lazaristi iz Ljubljane, namreč velečastiti gg.: Nežmah, Ferjančič in Klančnik.

Naša vikarijska občina šteje okoli 1250 duš, ki imajo dosti prostorno cerkev. Toda v tednu sv. misijona bila bi še dva- do trikrat večja cerkev premajhna, posebno zadnje tri dni bilo je ljudstvo tako natlačeno, da je marsikomu slabo prišlo. Hvala Bogu, da se ni kaka nesreča pripetila.

Spovednice bile so ves čas sv. misijona kar oblegane, mnogi so vstrajali po dva dni, — tudi po noči v cerkvi. Akoravno je bilo vsak dan po 6—7 spovednikov, dva dni celó po 10, vendar niso vsi zunanji na vrsto prišli. Iz tega so lahko sodi, koliko je bilo sv. obhajil.

Poslušali smo pa tudi pazljivo izvrstne govornike, ki so nam sv. resnice tako umljivo razlagali, pa tudi pretresljivo govorili, da so bila vseh sreča ginjena. Posebno v petek popoldne pri spravi pred Najsvetejšim ni bilo nobeno okó suho.

Primanjkuje nam besed, da bi čč. gg. misijonarjem zamogli dostojno hvalo izreči. Očitno jim še jedenkrat tukaj iz globočine hvaležnega srca kličemo: Bog Vam stotero povrni za Vaš trud in požrtvovalnost, katero ste z nami imeli! Če tukaj ne, da bi se vsaj v nebesih zopet videli!

Prisrčno hvalo izrekamo tudi svojemu dušnemu pastirju velečast. gosp. Janezu Jarcu, ki so nam iz lastnega nagiba toliko dušnega blagra, sv. misijon, preskrbeli in toliko žrtvovali za vspesen izid. Vsegamogočni Bog jim obilno povrni!

Hvaležni libušenjski farani.

Tretji red sv. Frančiška.

V Podgori (pri Gorici) imeli so v nedeljo, 12. nov. lepo slovesnost. Preč. o. Bazilij Dolinar, gvardjan iz Kostanjevice in vodja III. reda sv. Frančiška, so izvanredno obiskali Podgorske tretjerednike. Blagoslovili so pri tej priložnosti novo sliko sv. Frančiška, katero so si tretjeredniki omislili.

Popoldne so pa imeli z blagoslovljeno podobo procesijo, pri kateri je šolska mladina prav ginljivo prepevala Marijne in sv. Frančiška pesmi. Po procesiji pristopilo je 23 oseb očitno k III. redu in se jih je preobleklo.

Nova podoba je vsakemu, kateri jo je vidil, dopadla. Podgorski cerkvi bo ona prav lep kinč. Ako se pomisli, da jo je g. Ivan Nep. Gosar tudi po prav nizki ceni napravil, sme se g. slikarja preč. duhovščini topla priporočati.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Dunaj. Državni zbor se je sešel 23. pr. m. Nova vlada se je predstavila obema zbornicama. V poslaniški zbornici je ministerski predsednik knez Windischgrätz rekel, da bode vlada za svojo prvo

in najvažnejšo nalogo smatrala izvesti volilno reformo, s katero se ohranijo sedanje volilne skupine in se z ozirom na razmere posamičnih kraljevstev in dežel bistveno razširi volilna pravica s tem, da se dá tudi istim ki je dosedaj niso imeli. Treba bode

pa tudi premeniti sedanjo razdelitev volilnih okrajev. Dokler se ne dovrši volilna reforma, morajo počivati vsa velika politična vprašanja. Vlada se bode z vso odločnostjo bavila z gospodarskimi in finančnimi nalogami; prevzame z Oggersko dogovorjeno vpeljavo kovinske veljave; poklada posebno važnost na to, da se dovrši reforma neposrednih davkov; veliko jej je ležeče na tem, da se izvedejo justične reforme; odločno se bode vstavljala elementom, ki motijo državni mir ali pa občno blaginjo. Zdaj se nadaljuje obravnava o volilni preosnovi in o vladni predlogi zastran podpore trgovski mornarici. Trgovski minister Wurmbrand želi, da Trst postane trgovski emporij, kakeršen bi moral biti. Zagovarja, naj se zgradi mnogo železnih ladij in parnikov namesto jadrnic; tudi Špljet naj dobi zaželjeni pomen kot dalmatinsko пристanišče. — Levičarski klub je brez vsakterih pomislekov obljubil podporo novi vladi, tudi poljski klub je zadovoljen, ne pa ves konservativni. Jugoslavenski poslanci so se razcepili, in 10 od njih so iztopili iz Hohenwartovega in vstanovili lastni klub, kateremu so predsednika izvolili Klaiča; drugi slovenski poslanci ostali so še v Hohenwartovem klubu, ki je enoglasno sprejel resolucijo, da se neomahljivo drži ustavno zagotovljene ravnopravnosti vseh avstrijskih narodov in hoče vse moči napeti, da se ta temeljna pravica avstrijske ustave tudi temeljno izvrši. Isti klub je pritrđil tudi enoglasno resoluciji, da se neprestano drži svojih verskih, političnih, narodnih gospodarskih načel, in da bode le v tem smislu podpiral vlado. Lienbacher se prizadeva, da bi poslanci, ki ne pripadajo nobenemu blubu, skupaj osnovali svoj klub, ki bi se imenoval klub za brambo ustavnih pravic.

Trst. Mestne finance stojé na slabih nogah in mestni svetniki belijo si glave, kako bi pokrili veliki primanjkljaj. Vlada jim je že dovolila povišanje doklade na vino od 100% na 180%, ali to jim je premalo; hočejo imeti povišanje doklade na meso in pivo. Pri dotični obravnavi so posebno Luzzatto, Consolo, Rascovich zagovarjali te doklade, češ: da je posredni davek najpravičnejši in najložji za iztirjati. Koliko je posredni davek, posebno davek na vsakemu neobhodno potrebne stvari, kakor na meso pravičen, naj kaže ta le primer: Mislimo si bogatina, ki ima premoženja za sto delavcev ali manjih obrtnikov. Ker bogatini nimajo večih želodcev, kakor vbogi, zato se v bogatinovi družini na dan ne pojé več mesa, kakor v eni družini delavčevi, toraj plača tudi enako davka bogatin, kakor pojedini delavec, a premoženja ima sto pojedinih delavcev, ki plačajo stokrat več davka, ker stokrat več hrane potrebujejo. Mislimo, da ložje plača obilno, kdor ima obilno, nego on, ki ima morda celo premalo za življenje. Zato je prav imel vladi ni zastopnik nasvetovaje, naj povišajo davke, ki zadevajo imovitejše razrede ljudstva. — Boj za narodno šolo v Trstu stopil je v odločilno dobo, vršila so se namreč komisijonalna poizvedanja vsled prošenj za slovenske šole, in zdaj se mora odločiti, jih li dobimo ali pa bo treba še za naprej moledovati za nje.

Oggersko. Te dni snidejo se Oggerski škofje v Budimpešti, da se posvetujejo, kaj je storiti nasproti vladni predlogi o civilnem zakonu, in o premembu zakona glede vzgoje otrok iz mešanih zakonov.

V Subotici imeli so 26. nov. velik katoliški shod. Predsednik grof Nik. Moriz Esterhazy pozval je katolike na skupno postopanje proti vladni cer-

kveni politiki. Več govornikov je govorilo proti sedanji vladni politiki. Skenilo se je, naj se po vsej državi sklicujejo katoliški shodi, na katerih naj se izjavlja, da ljudstvo katoliško hoče, naj se zakonu ohrani zakramentalni značaj in odkloni civilni zakon.

Hrvatsko. Obe hrvatski opozicijski stranki imele sti svoj prvi sestanek v Zagrebu, ki je bil mnogobrojno obiskan. Zbralo se je iz vseh krajev hrvatske kakih 400 najodličnejših mož. Profesor dr. Brestyensky je v temeljitem govoru razjasnil cil tega sestanka, ki je, da Hrvatska dobi svoje naravno in državno pravo v okviru avstro-ogerske monarhije. Doseglo se je popolno sporazumljenje glede na bodoče postopanje in se je določil tudi dotični program.

Vnanje države.

Laško. Sv. Oče vsprejeli so pred kratkim mnogostevislno odposlanstvo, ki jim je za proslavljanje škofovskega jubileja prineslo zlat križ, okrašen z dragocenostmi. V odgovoru na pozdravno adresu rekli so pričujočim, naj se ne plašijo zaradi števila in predrznosti verskih in cerkvenih sovražnikov, kajti ti ne bodo zmagali proti cerkvi, kakor tudi niso zmagala cesarka žezla in drugi preganjalci. Opomnili pa so tudi, da je cerkev zmagala z mučeništvom, in dostavili, ako nismo vsi deležni mučeništva s prelivanjem krvi, pa bodimo mučenci po potrpežljivosti, pokori, zatajevanju in pokornosti. — Laško ministerstvo Giolitti je padlo, ker sporočilo zbornišne enquete o italijanskih bankah očita vladi, da je od leta 1890. malomarno postopala nasproti bankam, da se niso vsi spisi, koje so povodom hišne preiskave našli pri ravnatelju Tanlongo, izročili sodišču, in da je Giolitti istega Tanlongo predlagal za senatorja. — Ker so se širile razne govornice o nedostatku laške vojne, predložil je vojni minister poročilo o vojni, iz katerega je razvidno, da ima Italija v miru toliko vojakov, kolikor jih je imela pred l. 1891; za vojsko pa kakih 200.000 več.

Francosko. Pred nekoliko dnevi bralo se je v časopisih, kako ministerstvo stoji trdno, zbornica mu je glasovala zaupnico; vlada šteje 350 pristašev poslancev — a zdaj je isto ministerstvo že odstopilo, in predsednik Carnot trudi se v potu svojega obraza, kje bi dobil može, ki bi hoteli vladati državo. Do zdaj, ko to pišemo, jih še ni dobil.

Dva vojaka stregla sta pri sv. maši v v Toulonu, ne da bi bila prosila za dovoljenje, in zato sta bila kaznovana. Tako je na Francoskem zagotovljeno svobodno izvrševanje bogočastja.

Nemško. Tudi na Nemškem se že boje židov, zato je v državnem zboru nekoliko konservativcev predložilo načrt zakona, po katerem bi se inozemski židje ne smeli naseliti v Nemčiji. — V Pruskem deželnem zboru nameravajo konservativci vnovič staviti predlog o šolski postavi in upajo zmagati, ker jih bodo v tej zadevi podpirali katoliški poslanci. Nemška vlada je zaukazala, da se v Alzaciji in Lotaringiji stanovske knjige smejo pisati le v nemškem jeziku, in rodbinska imena, ki diše po nemškem, morajo se pisati v nemški obliki, dasi bi bila sedaj pofrancožena.

Nemškemu cesarju in kancelarju poslani so bile iz Orleans-a peklenske mašine, katere so pa še o pravem času spoznali, da ni bilo nesreče.

Rusija je baje kupila otok Milo ali Paros od grške vlade, da se ondi nastani s svojim brodovjem v Sredozemnem morju. Ker je Grška v velikih finan-

čnih zadregah, je lahko mogoče, da se uresniči ta kupčija. Se vé da bolnemu možu v Carigradu ne bo to nič všeč, pa gotovo Angležem tudi ne. — V Varšavi je ruska vlada preiskala hiše mnogih Poljakov, in so zaprli kacic 800 oseb sumljivih nihilistične zarote. Zaprti pripadajo največ literarnim in dijaškim krogom. Razburjenost v mestu je velika.

Bolgarsko. Umril je v Gradcu grof Hartenau, bivši prvi knez bolgarski. Pokopali so ga z velikim sijajem na bolgarski zemlji, kakor je želel on in bolgarski narod. Vojaško povelje kneževu se v ganljivih besedah spominja njega kot osnovega Bolgarije, kot slavnega junaka, ki je umrl ravno na obletnico slavne zmage pri Slivnici.

Dopisi in razne novice iz slovenskih in drugih krajev.

Iz Gorice. Pri osnovalnem zboru slov. Alojzijevišča zbralo se je okolo 30 duhovnikov iz mesta in z dežele. Prečitala so se pravila. Na predlog č. g. Grče, župnika, se je izrekla iskrena zahvala visokočast. g. Fr. Mercini, stolnemu dekanu in z velikim veseljem je bil naprošen, naj ostane še nadalje predsednik. Šivolasi gospod se je šaleč se zahvalil in sprejel predsedništvo če tudi že 84 let star. Za podpredsednika je izvoljen č. g. I. Bajc, za prefekta č. g. I. Pavlica, za odbornika preč. gg. A. Marušič in A. Hvalica, za namestnika č. g. I. Kolavčič in F. Čerin. Darovale se bodo štiri sv. maše za dobrotnike vsako leto. — Priporočilo se je, naj bi vsaki kolikor mogoče populariziral to lepo početje, naj bi se imovitejše družine vpisale z določenimi zneski. — Veselo je bilo gledati navdušenje in lepo sporazumljenje č. g. zborovalcev. Bog blagoslovi mladi zavod.

Iz Čepovana. Dne 21. nov. poslovil se je od nas, naš župnik preč. g. Jožef Fabjan, ter se podal na svoje novo mesto k sv. Luciji na Mostu, v divno krasni dolini ob iztoku Idrije v Sočo. Preč. gospod služboval je v Čepovanu le dobro poldrugo leto, začetkoma kot župni upravitelj, pozneje kot župnik. V tem sicer kratkem času svojega pastirovanja pri nas pridobil si je srca vsih. Ljubilo in spoštovalo ga je brez izjeme vse! Zakaj pa tudi ne? Vsaj ga dičijo najlepše čednosti in lastnosti!

Poleg odlične učenosti v bogoslovskih vedah, gorečnosti, vestnosti, natančnosti in točnosti v službi duhovski, poleg izglednega obnašanja, družijo se v njem pač v obilnej meri i skromnost, pobožnost, ponižnost, dobrotljivost do siromakov, očetovska skrb in ljubezen do otrok in dijakov, in veliko spoštovanje do starčevok! Ni čuda toraj, da Mostarji poznavši ga že poprej kot svojega kapelana, so si vse prizadeli, da so ga dobili za župnika!

Čepovanci pa poslovljaje se od svojega župnika, se mu na tem mestu prisrčno zahvaljujemo za vse nauke in dobrote, katere nam je delil, in prosimo Vsemogočnega, da bi ga ohranil zdravega in čvrstega na duhu in telesu do pozne, sive starosti.

Občinar.

Sv. Lucija ob Soči je dobila novega župnika č. g. Jožefa Fabijan-a. Pripeljal se je 21. nov. spremljevan od tukajšnjega starejšinstva ravno ob mraku v čarobno razsvetljeno Sv. Lucijo. Z nepopisnim veseljem in glasni „živio“ vsprejelo ga je mnogoštevilno na trgu zbrano ljudstvo. Drlo je potem za njim v svetlo cerkev, kjer je novi pastir svojo čredo lepó in primerno nagovoril, ter jo blagoslovil z Najsvetejšim. 26. nov. pa je bila slovesna inštalacija.

Iz Sovodenj, 12. nov. — Dne 7. nov. vdobili smo v svojo sredino novega dušnega pastirja veleč. g. Antona Juga, ki je prišel k nam iz Vrtojbe. Od 22. avgusta, ko nas je zapustil vlč. g. Jurij Mercina, bili smo do sedaj prav osiročeni. Imeli smo sicer

ob nedeljah tiho sv. mašo — ali popoldne smo bili brez sv. blagoslova. Naše pobožno ljudstvo pa se je zbiralo vendar ob navadni uri popoldne v cerkvi, ter molilo rožni venec, litanije in pelo par pesmi. — Sedaj pa imamo, hvala Bogu, zopet svojega dušnega pastirja. Že nekaj dnij pred njegovim prihodom naznanjalo je slovesno pritrkovanje zvonov in pokanje topičev veseli dan prihoda. Ta dan pa bila je vsa vas v zastavah in mlajih. Pri slavoloku pozdravili so g. vikarija občinski možje, šolska mladina in vse drugo ljudstvo. Od tod so šli v cerkev, potem pa v lepo in okusno popravljeno vikarijsko hišo. — Veselje je bilo brati dobremu ljudstvu na obrazu, kajti prepričano je, da bode veleč. g. vikarij deloval s svojim modrim in previdnim ravnanjem vedno in povsod v časni in večni blagor svojih vernikov. Na mnoga leta!

Iz biljanske županije. Preteklo je že mesec dni, odkar je nekdo iz Brd v „Primorskem listu“ omenjal „Kožbanske“ in „Biljanske“ volitve v županstvo.

Od kojih zadnjih je opomnil, da ste bili dve stranki, ki ste se potegovali za županski stol: „plesalna“ in „protiplesalna“ stranka in da je „plesalna stranka“ to je biljanska zmagala.

Ta epiteton ornans „plesalne stranke“ kterege je dopisnik z vso pravico nadel sedajnemu županstvu, ni bil nikomu všeč, in poskusil je v „Primorskem listu“ dopisnikovo trditev ovreči. A povedal ni nič drugzega kakor da ima Biljana kakor „Capo comun“ desno pravico do županskega stola, in to radi davkov.

Ne bilo bi skoraj treba odgovarjati na dopis iz Biljane z dne 20. oktobra, ko bi gosp. urednik „Primorskega lista“ ne bil dostavil omenjenemu dopisu dostavka češ: „Uredništvo ni krivo če se županstvu v Biljani krivica godi, ampak dospisnik ki je a volitvah krivo poročal.“*) Dalje ko bi se urednik Soče g. Andr. Gabršček ne poslužil teh besedij ter jih porabil kot gorjačo s katero je vdaril po dospisnikih „Primorskega lista“ in „Slovenca“ češ: taki so dopisniki omenjenih listov, lažnjivci obrekovalci so in v takem stanu pristopajo k mizi Gospodovi.

Na vse to bodi povedano, da je dopisnik z dne 5. oktobra resnico poročal.

*) Opomba uredništva. Tega mi v dotičnej opazki nismo trdili, da je dopisnik o volitvah krivo poročal, ampak le to povdarjali, da če smo kedaj proti svoji zašli na osobnosti, so bili tega krivi dopisniki, na katere se moramo zanašati.

S tem nismo izrekli, da so bili dopisi lažnjivi, ampak da smo jih objavili le iz ozira na verodostojnost dopisnikov, ker smo načelno nasprotni osobnostim, tudi sicer resničnim. Dotično opazko pa, ki je sicer splošna, smo pristavili uprav dopisu iz Biljane zato, ker se je v tem dopisu naravnost napadala neka oseba, kar pa nam za list ni ugajalo. Ako je g. urednik Soče iz one naše opazke izvajal (recte izvija), da so naši dopisniki lažnjivci, je to storil le na svoj račun in menda ne iz dobrega namena. Sicer pa: „kdor bere, naj ume“.

Resnica je, da se je ustanovila stranka proti plesu, kot črvu ki razjeda Brda v materijalnem in moralnem smislu.

Resnica je nadalje, da zasluži stranka, ki ima sedaj vajeti v rokah ime: „plesalne stranke“.

To so dokazali letošnji plesi. Znano je, da je letos c. kr. nameštništvo plese prepovedalo, posebno pa še ob laškej meji radi kolere. V celih Brdih se letos ni plesalo, odkar je izšel oni ukaz od c. kr. nameštništva, razun Medane, kjer imajo novega župana.

A čujte! V biljanski občini se je plesalo in sicer v osmih dnevih dvakrat, kar priznava tudi urednik Soče.

Plesalna stranka hotela je imeti tudi letos običajne ples v Biljani in na Dobrovem. Ker so pa bili radi kolere prepovedani, prosilo je županstvo za dovoljenje pri glavarstvu v Gradiški in ker ni tukaj nič pomagalo, pri nameštništvu v Trstu.

Gospod dopisnik z dne 20. oktobra poskusil je s pomočjo davkov dokazati pravice biljanske občine do županskega stola, in dalje s tem, ker je od nekadašnjega županstva v Biljani. Gospod dopisnik misli da smo še v srednjem veku. V onih časih je bilo v rabi geslo: „Kedor je močnejši, ta naj vlada“. A dandanašnji ni več tako; svet se obrača in mi z njim; kar je bilo nekdašnje vrhu je sedaj spodaj, vkljub temu da je bilo mogočno.

Vže letos bi bili kmalu Fojanci in Slovrenčani zmagali brez tuje pomoči v dveh razredih, da ni bilo enega „Judeža Iskarijota“ Sicer pa na svidenje čez tri leta!

Briške novice. — Dne 10. novembra bile so volitve v „Šmartensko županstvo. V tretjem in drugem razredu šlo je gladko; voljeni so bili z malimi izjemami skoraj v si prejšnji starešine.

V prvem razredu pa vnel se je vihar, in sicer radi tega, ker so letos izjemoma tudi duhovni in učitelji kandidirali v starešinstvo. Med viharjem je bilo tudi slišati besede: „Saj farji in učitelji ne kopajo.“ „Altrochè kopajo, nego orajo, orajo ledino v Brdih“. Tudi nek gospod iz Gorice bil je nasproten duhovskim in učiteljskim sukňjam. A vkljub temu sta prišla letos v starešinstvo dva duhovna, č. g. Anton Batagelj vikarij v Vedrijanu in č. g. Anton Znidarčič v Gradnem. Do sedaj vodil je obširno Šmartensko županstvo g. Josip Mužič velepos. v Smartnem. A ker se je omenjeni gospod vže preden so bile volitve v novič razpisane županstvu odpovedal in ker se upa, da ostane mož beseda in da ne bode več izvolitve vsprejel, radi tega imeli bodemo letos novega župana.

Nekje v sv. pismu beremo: „In ponižal je mogočne se sedeža in povišal ponižne“.

Vas Šmartno je v Brdih najvišje postavljena radi tega bil je do sedaj tudi tam župan — Kozana pa leži najnižje, zato bi bilo pravilno ko bi se Kozana povišala, ko bi prišel bodoči župan v svetovno-znano Kozano.

Sono casi che non sono casi = so slučajji ki ni so slučajji pravi Italijan. Po navkih svete vere sploh slučajjev ni.

V biljanski občini je v teku dveh let četirkokrat strela udarila, ki je zahtevala eno človesko žrtev. In sicer pretečeno leto v grad in v bližnjo krčmo na Dobrovem; letos pa v grad na Dobrovem in v krčmo v Biljani.

Če vprašaj priprostega kmeta zakaj? Odgovoril ti bode tako le: „Grad kmetje preklinjajo rekoč:

Da bi ga strela — V krčmah pa se pogostokrat tudi strela na pomoč kliče rekoč: Folktitraj. Ljudje ne šalite se se strelu!

Z Vatovelj. Dne 20. t. m. umrl je pri nas gosp. učitelj Martin Kosič. Pokojni se je rodil 11. nov. 1835. v Vodica v Istri. Ker je bil dobre glave, dali so ga stariši v tačasno pripravnico v Idrijo katero je s prav povoljnim vspehom dovršil. Služboval je najprvo v Barkovljah kot pomožni učitelj, kasneje je prišel v Brezovico, Jeljšane, Tatre in naposled na Vatovlje. Povsod se je skazoval kot dober učitelj in pravi kristjan, ter si je sé svojim pobožnim življenjem pridobil srca vseh, zato ga bodo i mladina i odrasli težko pogrešali. Naša želja je sedaj le, da bi kmalu dobili njemu podobnega gospoda, ki bi kot on deloval za časni in večni blagor izročene mu mladine.

Grahovo, 15. Nov. Dne 12. t. m. okoli 11. ure po noči umrl je tukajšnji gospod vikarij Franc Moškát. Že par let je bolehal za srčnim utripanjem. Bolezen je posebno letos napredovala. Vkljub temu je svoje stanovske dolžnosti vestno opravljal. Še tisti dan, v nedeljo, ob 10. uri maševal; pridigo je opustil. Oznanil je pa, da za prihodnjo nedeljo ni gotov, ali bode mogel službo božjo imeti ali ne. Čutil je tedaj v sebi hude sile. Tisti dan obiskali so ga č. g. župnik iz Podmelca in njegov kapelan, ter g. vikarij iz Oblok, ki je bil namenjen dalje v Gorico. Gospodje niso opazili posebnega na njem in niso niti od daleč slutili o neki nevarnosti. Z materjo se je pogovarjal še eno uro pred smrtjo v zapečku. Kmalu potem, ko se je vlegel v posteljo pokliče mater, ki je še čula. Parkrat nekoliko reče da mu je hudo. Sestra hitro teče po g. vikarija iz Oblok ki je bil tisti čas na pošti. Ta pride sicer, ali ni ga našel več pri zavesti. Edino sv. odvezo mu podeli. Še parkrat vzdihne globoko in g. Franceta ni več.

Ranjki je bil mirnega, tihega in blagega značaja. Mož ni poznal hudobije tudi ne zvijač; sveto in pobožno je bilo njegovo življenje.

V sredo 15. je bil pogreb. Vodil ga je g. župnik iz Podmelca spremljan od drugih deveterih duhovnih sobratov. Nagrobni govor je imel č. g. Bl. Bevk, farni upravitelj pri Sv. Luciji, velik prijatelj ranjkemu.

Ranjki je bil rojen 24. marca 1859. v Novakah na Cerkljanskem. Služboval je kot kapelan v Bovcu in v Kanali in pred 3. leti prišel je kot vikarij na Grahovo.

Tesno nam je bilo pri srcu, ko smo spremljali k grobu mladega, vzornega duhovnika. Ta britkost se je povečala, ker pred očmi smo imeli, silno naglo smrt, in neprevideno. V cerkvi in zunaj pri grobu so verni s solzami pokazali svojo veliko ljubezen.

R. I. P.

Iz Solkana. (Zlata poroka). Dne 27. novembra obhajala je spoštovana družina Mozetičeva (Dročeva) lepo družinsko slavnost. G. Anton Mozetič in njegova soproga Ana r. Kovačič obhajala sta svojo zlato poroko v krogu svojih otrok, Veseli in redki dogodek naznanjalo je v nedeljo in ponedeljek streljanje možnarjev in nabijanje zvonov. V ponedeljek ob 8. uri šla sta zlato-poročenca spremljana od navzočih otrok in drugih sorodnikov v cerkev, kjer je bila slovesna sv. maša s primernim nagovorom, katere se je vdeležilo mnogo ljudstva. Prilikom tega veselega dogodka izročili so otroci zlato-poročencev v znak prave otroške ljubezni pre-

dragim starišem krasen okvir s primerno čestitko v vezani besedi, okoli katere se vije lep venec, na čegar peresih je napisano 43 imen sinov, hčera, zetov, sinah, vnukov in vnukinj. — Bog daj, da bi zlato-poročenca včakala še diamantno poroko!

„Popravki.“ V starodavnih časih je nek Herostat v Efezu hotel ovekovečiti svoje ime s tem, da je zažgal tempel boginje Dijane, in res se je ohranilo do današnjega dneva njegovo ime usled tega junaškega (?) čina. — Menda nekaj podobnega bi radi dosegli neki ljudje, ki zahtevajo, da objavimo njihove „popravke“. Gre se pa zopet za razkolne Slovence v Trstu, s katerimi smo že v zadnjem številu imeli nekaj opraviti. — Pisali smo, da je nam tudi g. Kravos doposlal skoraj dosloven popravek, kakor je tam natisnjeni; ker pa sedaj še zahteva, da naj tudi ta njegov popravek objavimo, potegnili smo iz zaduhlih predalov našega uredništva ta necenljivi dokument, da se reši iz brezdana pozabljenosti, ter od roda do roda priča, kedaj in zakaj so tržaški Slovenci začeli prestopati v razkolno cerkev. Čitajte!

Popravek.

Ni res da je meni in mojej ženi kdo prigovarjal ali sploh nasvetoval, naj v pravoslavje pristopiva.

Ni res da je kaka skrivna moč katera si je zadala žalostno nalogo odvracati slovence od katoliške cerkve; kar Vi trdite v Vašem listu iz dne 20 okt. št. 20

Res je pa da toliko jaz kakor moja žena — ne pozna nobenega v Vašem listu navedenih faktorjev, toje, takih tajnih moči katere nasvetujejo in prigovarjajo k prestopu.

Res je da tista moč katera nas je na ta korak pripravila nji tajna ampak žalibog še preveč javna.

Z odličnim spošt

Trst 26. oktobra 1893

Fran Kravos

via delle legna št 6. nadstr. III
i za ženo i 3. otroke

Častiti gospod!

Iskreno Vas prosim ne obrekujte in ne sumničite nobenega, kajti nobeden ni zakrivil niti za las na tej aferi. Zaktivil je „Slovenec“ „Rimski katolik“ Domoljub in garda. Vedite da jaz nisem ravno toliko neumen kakor se Vam dozdeva? ker čital sem obilo in kar sem sedaj ukrenol to je po večini sad novodobnih latinizatorjev. Znano Vam je kaj Mahnič delal z obema narodnima miljencima — z Gregorčičema? kaj z Aškersem, kaj z Vošnjakom, kaj z našo Marico! in sploh z cvetom slovenstva!! Mislite li Vi da delavec nima sreča, da nima niti lastnega prepričanja? varate se

Sploh pa Vi bi me morali vsaj mene bolj poznati, saj ste imeli poročevalca kateri Vas je gotovo o mojih uzrokih obvestil? Ako hočete toraj pravično ravnati, iskati morate uzroke kjer so v resnici ne pa dobiti nedolžnih — ker dobro veste da laž ima kratke noge.

Še enkrat Vam zagotovim da tukaj se ne skriva živa duša ampak da kar je — je vse javno.

Kar se popravka tiče nimam nič za pristavljati

Fran Kravos

(Op. uredn. — Nam pa tudi ni treba nič pristavljati. — Od srca častitamo razkolni cerkvi, da si je pridobila med tržaškimi Slovenci tako vrlih narodnjakov, jeklenih značajev, gorečih kristjanov.)

Darovi za slovensko Alojzijevišče v Gorici:

P. n. g. M. Primožič 500 kron in 200 gld.; p. n. g. Fr. Košuta 13 gld.; p. n. gg. Fr. Plovar, Št. Pahor, L. Rutar, I. Kolavčič, J. Godnič, M. Kravanja, L. Stubelj, A. Brezovšček sen. vsak po 10, gld.; p. n. gg. K. Perinčič, J. Kurinčič, J. Feltrin, L. Kumar, J. Mašera, S. Gabršček, A. Leban, A. Trpin, Bl. Grča, J. Golob in Fr. Zuchiatti. posestn. vsak po 5 gld.; p. n. g. J. Rojic 4 gld.; J. Primšar 3 gld. 80 nov.; J. Kumar 3 gld.; M. Strukelj 2 gld. 50 nov.; J. Primožič, V. Kragelj, Fr. Klopčič, Fr. Guzelj vsak po 2 gld.; Eliz. Ostan iz Bovca 1 gld. Pri občnem zboru 16. nov. nabralo se je 32 gld. — Skupno: 407 gld. 30 nov. in 500 kron.

Utok podali so goriški mestni očetje na učno ministerstvo proti odloku deželnega šolskega sveta, da mora zapreti takoj dve novo otvoreni laški šoli. V prizivu dokazuje mestni zastop, da je dež. šolski svet ravnal nezakonito, da je nedosleden, ker zapira šole, katere je prej zapovedal odpreti, da krati tolikemu številu otrok dobroto poduka, da je visokor. grof Alfred Coronini nepristojen pisati utoke proti sklepu mestnega starešinstva itd. — Namen utoka je jasen. Mesto po zastopu izključljivo laško, po prebivalcih tudi slovensko, napenja vse svoje moči, da zagotovi laščini prvenstvo, da bi Slovenci še vedno robovali tujcu na rodni zemlji.

Priziv mesta Gorice proti odloku deželnega šolskega sveta, da mu je zapreti dve nepostavno odprti laški šoli je rešen po želji goriških Lahov in polaščencev. Pristojno mesto je priznalo, da je se svojim odlokom kršilo pravice goriškega mesta. Kedaj bodo prispeli Slovenci do pravice, katere uživajo goriški Lahi, vè sam Bog!

Zavoljo razžaljenja verskega čuta so bili obsojeni pri tukajšnjem deželnem sodišču Hamilkar Rasceovich na 6 tednov, Avg. Allich in Sc. Bazzanella vsak na 1 mesec težke ječe.

Imenovan je preč. g. Janez Lukežič župnik mirnski dekanom v Komnu. Da bo vreden naslednik pokojnega g. dekana, smo prepričani. Čestitamo!

Umrl je g. Anton Fain, imenovani vikar v Rutaršče. N. P. V. M.

Premeščen je g. Vaclav Nalezinek, c. kr. okrajni zemljemerec v Kopru v enako službo v Gorico.

Imenovan je č. g. Edv. Saunig, župnik v tukajšnji mestni bolnišnici, častnim komornikom Nj. Svetosti papeža naslovom monsignor. Čestitamo!

Obravnavana na višem mestu. Znano je čitateljem Pr. L., da je bil obsojen meseca aprila vrednik „Soče“ pred porotniki v Gorici radi razžaljenja časti g. prof. Babscha. Zagovornik vrednikov pa dal je proti tej razsodbi utok. Dne 25. nov. bila je obravnavana na Dunaju.

Dr. Kopp, zagovornik profesorja Babscha je dokazal, da zakon ne tirja od porotnikov znanja jezika zatoženčevega, na kar se je opiral priziv in sodišče je potrdilo razsodbo pred goriškimi porotniki.

Nesreča. V petek 24. novembra, t. l. vozil je neki lončar doma iz Dolenje Vasi pri Ribnici iz Kozine proti Divači. Blizu Rodika hoče skočiti na voz, spodleti mu i pade pod kolo, ki mu je šlo čez trebuh. Konji so zavili proti Rodiku, lončarja je slišal železniški čuvaj ječati i ga je še spremil v vas. Ponesrečenec ni čutil posebnih bolečin in nadaljal se je kmalu vrniti se domov. Toda v noči od 25—26. novembra je na naglem umrl. Zapustil je doma udovo z več otroci.